

Chân dung Terentius Neo và vợ

họa sĩ không rõ danh tính
khoảng năm 79

Người La Mã bao phủ các bức tường trong nhà họ bằng những bức bích họa ướt, là những bức tranh được vẽ trực tiếp lên tường. Người ta trả tiền, hay còn gọi là đặt hàng các họa sĩ làm công việc này. Những bức tranh này cho ta biết rất nhiều điều về cuộc sống của người La Mã, từ trang phục của họ cho đến những trò chơi. Với tác phẩm này, họa sĩ làm được nhiều hơn thế khi không những thể hiện thật chuyên nghiệp về bề ngoài của một cặp vợ chồng La Mã giàu có, mà còn bộc lộ được tính cách của họ.

Terentius đứng ngang hàng với vợ và hơi lùi về phía sau. Có một cảm giác bình đẳng và đồng lòng trong mối quan hệ vợ chồng. Chính đôi mắt của họ (cũng nằm ngang nhau) đã thu hút ta nhìn vào bức tranh. Terentius nhìn thẳng vào ta, nhưng vợ anh lại nhìn sang một bên. Ta tự hỏi cô ấy đang nhìn gì? Cô ấy đang nghĩ gì vậy?

Một người đàn ông và một người phụ nữ nhìn vào chúng ta trong bức chân dung hai người, được cho là một trong những bức chân dung chân thực lâu đời nhất. Họ sống ở Pompeii, một thành phố La Mã bị tro bụi nhấn chìm sau một vụ phun trào núi lửa năm 79. Có lẽ tro bụi đã giết chết hai người này, nhưng kì diệu thay lại bảo tồn được bức chân dung vô cùng chân thực của họ. Nó cũng lưu lại được tên của người đàn ông trong tranh, là Terentius Neo.

Những vật mà hai vợ chồng cầm trên tay cho ta biết gì về họ? Vợ của Terentius mang theo một cây bút trâm, là thứ người La Mã dùng để viết, và tấm bảng bằng sáp có bản lề để viết lên. Điều này cho thấy cô vợ là người có học thức và biết đọc viết, khác với nhiều phụ nữ thời đó. Cuộn giấy mà Terentius cầm và chiếc áo choàng toga anh mặc cho thấy anh là nhân vật quan trọng trong cộng đồng mà anh sống, có thể là một chính khách địa phương.

Họa sĩ dùng một số mảng màu nhạt hơn để thể hiện hình dáng khuôn mặt Terentius và làm nổi bật mũi. Có lẽ anh bị gãy xương mũi chăng? Họa sĩ sử dụng những đường nét mảnh để đặc tả bộ râu thưa, cho thấy Terentius vẫn còn trẻ.

Vợ của Terentius ăn vận sang trọng và đeo hoa tai ngọc trai khá lớn. Kiểu tóc của cô và lông mày rậm rất hợp mốt tại Đế chế La Mã lúc bấy giờ. Tuy nhiên, đôi mắt đầy suy tư của cô và nét cười thoáng qua cho thấy cô không chỉ quan tâm tới mỗi thời trang.

Một họa sĩ được đặt hàng vẽ tranh có thể cố gắng nịnh nọt khách bằng cách vẽ họ trông hấp dẫn hơn thực tế. Bạn có cho rằng họa sĩ này đang muốn nịnh vợ chồng Terentius không? Bạn nghĩ nếu gặp ngoài đời thì trông họ sẽ như thế nào?

THỬ XEM bức chân dung hai người *American Gothic* (1930) của Grant Wood (1891 - 1942). Hai nhân vật được sắp xếp theo bố cục như thế nào? Họ đang cầm vật gì?

THỬ TÌM bức tranh *Người cho vay tiền và vợ* trong bộ sưu tập Công việc để xem hình ảnh của một cặp vợ chồng khác. Mắt họ nhìn vào đâu?

Lời giới thiệu

trang 4

1

Chân dung

• Họa sĩ không rõ danh tính ở Nam Mỹ •
Họa sĩ không rõ danh tính ở La Mã • Họa sĩ không rõ
danh tính ở Anh • Shepard Fairey • Diego Velázquez •
Élisabeth Vigée Le Brun • Augusta Savage • Alice Neel •

trang 6

2

Phong cảnh

• Joachim Patinir • Caspar David Friedrich •
• J M W Turner • Katsushika Hokusai •
• Claude Monet • Wassily Kandinsky •
• Georgia O'Keeffe • Emily Kame Kngwarreye •

trang 20

3

Động vật

• Leonardo da Vinci • Nghệ nhân không rõ danh tính ở Ai Cập cổ đại •
• Albrecht Dürer • Maria Sibylla Merian • George Stubbs •
• Tani Bunchō • Edward Hicks • Franz Marc •

trang 34

4

Tĩnh vật

• Caravaggio • Jean-Baptiste-Siméon Chardin •
• Paul Cézanne • Vincent van Gogh •
• Georges Braque • Henri Matisse •
• Roy Lichtenstein • Njideka Akunyili Crosby •

trang 48

5

Kể chuyện

• Nghệ nhân không rõ danh tính ở Ai Cập cổ đại •
• Giovanni Bellini • Pieter Bruegel Cha • Trịnh Trọng • Sahib Din •
• Joan Miró • Dorothea Tanning • Grayson Perry •

trang 62

6

Lịch sử

• Jacques-Louis David • Họa sĩ không rõ danh tính ở Anh •
• Paulo Uccello • Farrukh Beg • Ford Madox Brown •
• Pablo Picasso • Faith Ringgold •
• Cristóvão Estevão Canhavato (Kester) •

trang 76

7

Công việc

• Quentin Metsys • Rembrandt • John Everett Millais •
• Jean-François Millet • Natalia Goncharova •
• Diego Rivera • Jonathan Borofsky • Andreas Gursky •

trang 90

8

Vui chơi

• Nghệ nhân không rõ danh tính ở Hy Lạp cổ đại •
Tô Hán Thần • Sofonisba Anguissola • Hendrick
Avercamp • Francisco de Goya • John Singer Sargent •
• Georges Seurat • Kerry James Marshall •

trang 104

Ma trận các bộ sưu tập

trang 118

Danh mục các khái niệm hữu ích trong mỹ thuật Chỉ mục và nguồn ảnh

trang 126

Những mảnh ghép cuối cùng

• Claes Oldenburg và Coosje van Bruggen • Giovanna Garzoni • Đồng Kì Xương • El Greco • Édouard Manet •
• Hans Holbein Con • Gillian Wearing • Gechū • Edvard Munch • James Abbott McNeill Whistler •
• John Constable • Michelangelo • Gustav Klimt • Johannes Vermeer • Kazimir Malevich • Angelica Kauffman •
• Paul Gauguin • Nghệ nhân không rõ danh tính ở Trung Quốc • Berthe Morisot • Nghệ nhân không rõ danh tính ở Benin •
• Amedeo Modigliani • Yayoi Kusama • Artemisia Gentileschi • Jan van Eyck • Louise Bourgeois •

trang 120

Lời giới thiệu

Cuốn sách này tập trung giải mã các danh tác nghệ thuật. Nó dành cho bất cứ ai muốn tìm hiểu kĩ để hiểu rõ hơn một số tác phẩm nghệ thuật vĩ đại từ khắp nơi trên thế giới. Chúng tôi chọn ra những chi tiết cung cấp gợi ý để bạn suy nghĩ về điều các tác giả muốn gửi gắm qua tác phẩm. Và chúng tôi muốn chỉ cho bạn rằng qua sự sáng tạo, trí tưởng tượng, lòng quyết tâm và đôi khi cả sự dũng cảm, người nghệ sĩ đã giúp ta nhìn thế giới ở những góc độ mới hoặc ở những khía cạnh đầy ý nghĩa. Chúng tôi cho rằng tác phẩm nghệ thuật nào cũng là một kiệt tác.

Nhưng làm sao ta biết được thế nào là một kiệt tác? Đây là một câu hỏi khó trả lời, đồng thời bản thân nó lại làm phát sinh thêm nhiều câu hỏi mới. Phải chăng là khi một tác phẩm nghệ thuật từ quá khứ vẫn làm ta thích thú sau nhiều năm, thậm chí nhiều thế kỉ? Hay một tác phẩm được tạo nên vào năm ngoái, hoặc chỉ mới ngày hôm qua cũng có thể là một kiệt tác?

Bạn có thể tìm những kiệt tác ở đâu? Chúng có nhất thiết phải ở trong bảo tàng hoặc phòng trưng bày, hay có thể ở những nơi khác như nhà riêng, trong một cuốn sách, một ngôi mộ, một hang động hay trung tâm thành phố? Câu trả lời là chúng có ở bất cứ đâu, và tất nhiên là ở khắp nơi trên thế giới. Mỗi nền văn hóa đều có những kiệt tác riêng.

Một câu hỏi khác là, yếu tố quan trọng nhất trong một kiệt tác là gì? Có phải là tài năng và sự sáng tạo của người đã tạo ra nó, ngay cả khi ta không hề biết họ là ai? Hay ý nghĩa và thông điệp mà nghệ sĩ muốn truyền tải sẽ quan trọng hơn? Có lẽ là sự kết hợp của cả hai! Tương tự vậy, một kiệt tác có cần phải đẹp và mang tính ca ngợi, hay có thể đem đến cảm giác khó chịu, buồn bã và hoang mang? Hay cũng có thể là cả hai?

Không có câu trả lời ngắn gọn, chắc chắn cho bất kì câu hỏi nào nêu trên, đó là điều khiến chúng trở nên thú vị! Bạn sẽ bắt gặp một số kiệt tác nổi tiếng và được yêu thích trong sách, nhưng chúng tôi cũng lựa chọn một số tác phẩm ít được biết đến hoặc thậm chí gây ngạc nhiên, để bạn được trải nghiệm thoáng qua một thế giới đầy những điều mới lạ mà bạn sẽ gặp trong quá trình khám phá nghệ thuật.

Chúng tôi hi vọng bạn sẽ đọc cuốn sách này như thể đang ghé thăm một bảo tàng, nơi bạn dạo bước qua các căn phòng và thưởng thức "bữa tiệc thị giác" của những tác phẩm tuyệt vời. Chúng tôi có tám "phòng trưng bày", mỗi "phòng" dựa trên một chủ đề hoặc một nội dung. Ta bắt đầu với **CHÂN DUNG** và kết thúc với **VUI CHƠI**, nhưng bạn có thể tùy chọn đọc bất cứ phần nào trong sách cũng như đọc bao lâu tùy thích. Càng dành nhiều thời gian xem xét thì bạn sẽ càng khám phá được nhiều hơn. Bạn sẽ chọn được những tác phẩm yêu thích của riêng mình, rồi bắt đầu tự mình tìm ra mối liên kết giữa các tác phẩm nghệ thuật về nhiều chủ đề, phong cách, quốc gia và thế kỉ.

Để giúp bạn tìm ra những mối liên hệ này, hãy tìm các trang **HAI TÁC PHẨM** trong mỗi bộ sưu tập, các trang này sẽ so sánh hai tác phẩm đặt cạnh nhau. Bạn có thể nhìn vào bảng **THỬ TÌM** để thấy được mối liên hệ giữa các bộ sưu tập. Trong bảng **THỬ XEM** sẽ đưa ra những đề xuất để bạn tìm kiếm trực tuyến hoặc trong thư viện, đưa bạn đến với các tác phẩm vượt ra ngoài phạm vi cuốn sách.

Sau khi soi "từng li từng tí" những kiệt tác trong các bộ sưu tập của chúng tôi, bạn có thể thử sự "tinh thông" của mình ở một số tác phẩm nghệ thuật khác. Để giúp bạn bắt đầu, chúng tôi có sẵn một thư viện đầy ắp tác phẩm ở cuối cuốn sách mang tên **NHỮNG MẢNH GHÉP CUỐI CÙNG**. Nhưng có rất nhiều, rất nhiều những kiệt tác phi thường hơn nữa mà chúng tôi không thể đưa vào sách. Điều thú vị nhất của việc chiêm ngưỡng các tác phẩm nghệ thuật chính là tự mình khám phá chúng ngoài đời! Chúng tôi hi vọng cuốn sách này sẽ là sự khởi đầu tuyệt vời cho cuộc phiêu lưu của bạn trong thế giới phê bình nghệ thuật, và để bạn tự quyết định xem tác phẩm nào là kiệt tác!

THỬ TÌM các tác phẩm nghệ thuật trong sách chứa các chi tiết được liệt kê trong hai trang này. Bất mí: hình dạng của chúng sẽ cho bạn biết chúng nằm trong bộ sưu tập nào!